

Бас Дар'я Петрівна

*Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного
(м. Мелітополь)*

Науковий керівник: к.е.н., доцент Костякова А.А.

***КАЛЬКУЛЮВАННЯ ЖИТТЄВОГО ЦИКЛУ ВИРОБУ (LIFE-CYCLE COSTING) У
СИСТЕМІ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ***

У сучасному ринковому середовищі кожен суб'єкт господарювання прагне забезпечити отримання інформації, що допоможе управлінцям приймати обґрунтовані та ефективні рішення. Однією з найвагоміших складових цієї інформації є дані про витрати, що відображають потрібну інформацію про формування вартості виготовленого товару, забезпечує прийняття зважених та ефективних управлінських рішень для збільшення прибутку підприємства.

Ця тема є актуальною для досліджень, адже концепція Life-cycle costing (далі LCC) розширює межі звичайних підходів до управління витратами, адже робить можливим оцінювання і врахування витрат за весь термін існування товару, дозволяє визначити наскільки та чи взагалі прибуток, отриманий від товару на етапі виробництва дозволяє покрити витрати, понесені на етапах, що були раніше чи будуть пізніше. Окрім іншого, LCC – це сучасна комплексна методика управлінського обліку, яка підходить і для державних послуг з різною тривалістю життєвого циклу, і дозволяє врахувати також витрати, пов'язані з впливом на навколишнє середовище. Практичне застосування калькулювання життєвого циклу товару передбачає врахування витрат за весь життєвий цикл, що буває зручним при прийнятті певного типу управлінських рішень.

Провівши дослідження різних методів обліку витрат можна сказати, що на нашу думку методи калькулювання за стадіями життєвого циклу товару є одним з найбільш актуальних напрямів удосконалення системи стратегічного управління витратами, адже саме виріб (товар) є основним джерелом отримання поточного прибутку і майбутніх грошових потоків підприємства.

Завдання методу є скорочення тих витрат, які не погіршують характеристик продукції чи послуги для зацікавлених груп. На відміну від інших видів оптимізування витрат, які переважно спрямовані на пошук резервів для скорочення витрат, вартісний аналіз передбачає оцінювання ефективності витрат, тобто порівняння витрат та отриманих результатів від їх здійснення. Також у вартісному аналізі беруть до уваги якість виготовленої продукції або наданої послуги, рівень задоволення потреб споживачів тощо.

Концепція LCC зародилася ще в 1960-х роках у США. Вона була розроблена Міністерством оборони США в рамках державних проектів в галузі оборони. Нові технології

виробництва спровокували переміщення методів LCC в сектор приватної економіки. Основними причинами цього переходу є: різке скорочення життєвого циклу виробів, збільшення вартості підготовки та запуску у виробництво, практично повне визначення фінансових показників (затрат і доходів) на стадії проектування [1].

LCC-аналіз – передбачає ідентифікування та оцінювання усіх видів витрат, за певним видом продукції протягом усього його життєвого циклу. Відповідно розробляють продукт, враховуючи його гранично допустиму з позиції споживача ціну.

Початком життєвого циклу служить момент появи можливості використання економічного блага для задоволення потреби. Закінченням життєвого циклу є момент вичерпання корисності, повного споживання економічного блага. При цьому розрізняють життєвий цикл продукту, проекту, організації [2].

Основними стадіями життєвого циклу товару є:

1. Стадія розробки;
2. Стадія впровадження/випуску на ринок;
3. Стадія росту;
4. Стадія зрілості;
5. Стадія спаду.

Основними передумовами появи цієї методики є: скорочення життєвого циклу виробів, збільшення вартості підготовки виробництва і початку випуску виробів, практично повне визначення фінансових показників (витрат і доходів) на стадії проектування.

LCC-аналіз, або розрахунок витрат за етапами життєвого циклу продукції, застосовується в стратегічному управлінні, тому що охоплює період у кілька років. Це єдиний метод управління витратами, який передбачає врахування впливу інфляції через дисконтування грошових потоків у прийнятті рішень. LCC-аналіз доцільно використовувати підприємствам, які виробляють асортимент нестандартної продукції та перебувають у нестабільній щодо параметрів попиту ніші ринку [2].

Основні завдання, які вирішуються з використанням методу LCC[2]:

1. Формування оптимальної програми споживання ресурсів;
2. Обґрунтований розрахунок величини витрат, пов'язаних з проектуванням промислового продукту;
3. Прогнозування величини витрат на виробництво продукту не тільки на стадії його проектування;
4. Інформаційне забезпечення вибору прийнятного сценарію управління витратами в інтеграції з іншими методами управління витратами;
5. Прогнозування ресурсозбереження;

6. Отримання на стадії проектування інформації про склад витрат і їх загальної орієнтовної величиною при створенні промислового продукту;

7. Розробка найбільш прийнятних для організації варіантів взаємодії з постачальниками товарно-матеріальних цінностей, необхідних для створення нового/модернізованого продукту.

Однією з істотних перешкод використання методу LCC є відсутність методичних розробок і/або наочних прикладів конкретних розрахунків величин витрат за стадіями життєвого циклу створення продукту по окремим підрозділам процесу створення і/або за окремими складовими витрат. Крім того, метод не містить методичних рекомендацій щодо його використання, ув'язки різних елементів витрат, їх угруповання по підрозділах організації і стадіями, тобто не дозволяє визначити сукупні витрати і цілеспрямовано управляти їх рівнем, що обмежує можливості його використання самостійно. Тому його використання доцільне тільки в інтеграції з іншими методами, зокрема, як рекомендує спеціальна література, з методом ABC [1].

Отже, виходячи з дослідження можна сказати, що стадії життєвого циклу продукту специфічні і накладають відбиток на процес формування витрат і прибутку. Простежується вплив стадій життєвого циклу продукту на рівень витрат, їх склад, структуру, цільове призначення, ступінь ефективності. Планування в розрізі стадій життєвого циклу продукту дозволяє більш точно спрогнозувати основні робочі операції і відповідні їм витрати. Проте і такого достатньо інформативно-ефективного методу є свої специфічні недоліки, які можна усунути завдяки інтеграції методу калькулювання LCC та інших методів калькулювання витрат, наприклад: директ-костинг, стандарткостинг, метод ABC, кайзен-костинг, кост-кілінг, таргет-костинг, бенчмаркетинг і так далі. Загалом, кожен управлінець має сам обирати метод калькулювання витрат в залежності від специфіки свого підприємства, а також залежно від багатьох інших факторів, що впливають на зміст та структуру витрат виробництва і інших непрямих витрат. Слід зазначити, що принципом LCC-методу є прогноз і управління затратами на виробництво виробу на стадії його проектування.

Література:

1. Скрипник М.І. Життєвий цикл і методи калькулювання за стадіями / М.І. Скрипник// Вісник ЖДТУ. – 2010. - №1(51). – с. 8-21

2. Лепетан І. Методи обліку витрат: вітчизняний та зарубіжний досвід. [Електронний ресурс] / І. Лепетан Режим доступу: http://sophus.at.ua/publ/%202014_12_16_lutsk/sekcija_2_2014_12_16/metodi_obliku_vitrat_vitchi_znjani_j_ta_zarubizhni_j_dosvid/75-1-0-1147